

1996 Ringenes herre

Hun hadde nettopp sett mannen sin kjøre bilen frem og ut av et lite gjørmehull som hadde forårsaket at de hadde satt seg fast med bilen. Nå tok hun og børstet av seg rusk og rask fra klærne etter å ha båret frem vierkvister og lagt de under hjulene, slik at bilen skulle få feste. Samtidig tørrvasker hun sine hender. Da kjenner hun brått at det er noe som ikke stemmer. Håndflater og fingrer som griper om hverandre virker så annerledes, de kjennes så nakne i dobbelt forstand. Det er noe som ikke stemmer. Instinktivt ser hun ned på hendene sine, og oppdager straks at den ene ringen var borte. ”Nei, men...” utbryter hun - samtidig som hun snur handa for å se om ringen er på andre siden, skjønt hun visste allerede svaret.

Slik møter vi Evelyn Nøstmo. Stedet er på Fersdalsvegen. Dato: 2.påskedag, den 12.april 1993. Ekteparet Evelyn og Asbjørn Nøstmo fra Malvik er på vei hjem fra hytta i Fersdalen, dalføret som hadde fostret familien Nøstmo - og senere la grunnlaget for at de stadig søkte hjemover igjen, nå i form av ei hytte som et verdifullt anker. Røttene var viktige, - ekstra viktige for en travel ordfører. Her inne kunne han samle krefter. Her var det ikke kjedelige og intetsigende møter. I Fersdalen fikk han tilbake den nødvendige roen. Her snakket trekronene og fortalte Trøndelags historie. I dette området hentet ordføreren seg igjen. Her gjorde han opp sitt regnskap med sin samvittighet og sin Gud. Minuttene og øyeblikkene inne i Fersdalen var sjelebot for Asbjørn. Han hadde nok ønsket han kunne være noen dager til, men pliktene kalte. Nå var han og Evelyn på vei hjem.

Fersdalsvegen var som vanlig gått i oppløsning. Slik var det hver påske. Trafikken var stor, - i tillegg hadde det denne mandagen kommet en del nedbør i form av sludd. Plutselig satt de bare fast i gjørma litt sør for Måråkstuggu. En liten skjebne som skulle føre til at Asbjørn kom på førstesider i aviser verden over. At en bil kjører seg fast på en travel og oppkjørt påskevei kan vel knapt sies å være en sensasjon, ei heller at kona hadde mistet en ring - slik skjer også med jevne mellomrom. Men det som videre skjedde ga grunnlaget for dette kapittelets tittel.

Asbjørn og Evelyn Nøstmo

Nå kan en sikkert diskutere om det blir riktig å kalle denne merkvordige historien for ”ringenes herre” - for ringen tilhører tross alt Evelyn Nøstmo, skjønt *herre* er vel mer et kommandoforhold enn en kjønnsrelasjon. Min kone Herdis - foreslo tittelen ut i fra at *ringenes herre* i vår samtid ikke bare handler om en ring, men relaterer seg til det *utrolige* - det mystiske - gjenskapt i en bestselger av en trilogi. Og ringens herre er i vårt tilfelle, gammelordføreren i Malvik, Asbjørn Nøstmo.

Historien du nå skal få lese er så utrolig i seg selv, at en skulle tro det var mer enn tilstrekkelig. Men så er det dette med menneskenes evne til stadig å tøyne strikken. Vi kjenner alle til uttrykket: ”*fjora som ble til fem høns*” - et trekk vi alle kan bli et offer for både som forteller og lytter. Da undertegnede ble servert historien første gangen, var den allerede på vide vanker, hvor detaljer hadde eskalert både hva gjaldt merkvordighet, tilfeller og tidsfaktorer. Den ene varianten tok den andre, og de tre reelle årene som skapte historien

hadde blitt til 20. Vi er sårbare også innen historiefortelling. Vi er umettelige - og hvor higen etter nyheter og utroligheter ligger så latent i oss alle at vi får på en måte ikke nok. Her kommer den virkelige historien om "ringenes herre" fra Malvik, godkjent av Evelyn og Asbjørn selv.

Da hjulene på familiens Opel nektet å ta tak i den oppløste veibanen, var det ingen annen råd enn å lage seg et nytt veidekke. Asbjørn Nøstmo, f.1932 - hadde vært ute en vårdag før på dårlige fjellveier. Å kjøre seg fast på denne årstiden var ganske så vanlig, og han visste straks hvordan han skulle komme løs igjen. Det ble ikke sagt noe. De visste begge to hva de måtte gjøre, og Evelyn var allerede på vei ut av bilen, hoppet over grøfta og inn i skogen etter

kvister til å legge foran bilhjulene som gripeanordning. Hun og Asbjørn finner fort det de trenger, river og sliter av etter behov og bærer grenene frem til bilen. Samtidig kom det en firehjulstrekket og hjalp de opp av hullet. Og i løpet av noen sekunder er de igjen klare til å fortsette hjemturen. Det er da Evelyn merker at hun har mistet ringen hun fikk av Asbjørn på sin 30-års dag, tjuve år tidligere. Etter å ha undersøkt klærne, begynte den vanlige diskusjonen om "hvor" og "hvorledes". De hadde ikke noe valg. Et systematisk søk ble påbegynt. Etter hvert som både bil og fremlagte kvister i veibanen ble endevendt, stod de tilbake med følgende teori: Evelyn måtte ha slitt av seg ringen på selve vierkvistene. Det var mye snø - og det ville være umulig å finne ringen. Evelyn hadde tross alt gått en del meter i snøen. Men de kunne ikke la være å lete, mennesket er nå engang slik skapt at noe må bare gjøres for syns skyld.

*F v foran: Arild Renå, Tore Øverkil, Ingvar Renå, elghunden Stella og John Gresseth
F v bak: Kjell Renå, Bjøn Kåre Eikenes, Guttorm Tidemann, Jørgen R Tidemann og Asbjørn Nøstmo*

Etter en stund ga de opp - resultatet var gitt før de startet letingen. Kanskje snakket de om å dra tilbake til åstedet senere utpå våren - når snøen var borte. Uansett, noe betuttet kjørte de hjemover den ettermiddagen. En ring har som oftest en symbolsk verdi som ikke kan erstattes. Etter hvert innså de nok at ringen var tapt for alltid. Livet gikk videre. Tre år senere, den 13. oktober 1996 er Asbjørn som vanlig på den årstiden på elgjakt i Fersdalen. Jaktlaget lå på poster rundt om ved Fundsjøen. Utpå dagen feller Tore Øverkil en 205 kilos elgokse ved Osbakken, ca. 9 km fra stedet Evelyn mistet ringen. Alt var som det skulle være, en ren rutine for de vante elgjegerne. En del slakterester og innvoller ble fordelt i noen bøtter, hvis hensikt var å ta det med hjem og koke det som hundmat. At Asbjørn valgte nettopp den bøtta han tok, var en ren tilfeldighet. Han kunne like godt ha tatt en annen ved siden av. Utpå kvelden den dagen, er Evelyn i ferd med å avslutte kokingen og skal sile av vannet i kummen, da plutselig noe blinker i sluken. Hun skvatt til, ble vel både skremt og oppskaket, for: *"Nei, det kunne ikke være sant..."*. Der lå sannelig hennes egen ring som hun hadde mistet i Fersdalen. Hun tok den opp. Holdt den mellom pekefinger og tommeltott. Bare så på den i noen sekunder, mens de siste tre årene passerte i revy med flere spørsmål enn svar.

Kvelden ble et stort spørsmålstegn. Familien Nøstmo stilte seg både logiske og ulogiske spørsmål. De gikk igjennom alternativer og muligheter, fra de enkleste til de mest fantasifulle løsninger. Etter hvert vant som vanlig det logiske og fornuftige mens de sluttanalyserte og eliminerte. Sannsynlighetsanalyser, statistikker og beregninger til tross - de stod tilbake med følgende fakta: Ikke hadde familien samme bilen lengre. Ikke samme klær. Ikke var det deres bøtte. Ringen måtte ha kommet fra den skutte elgen. Det som styrket teorien var at deler av elgrestene var fra strupehodet, spiserøret og luftveiene, samt at ringen var delt i to i bøylen, og dermed

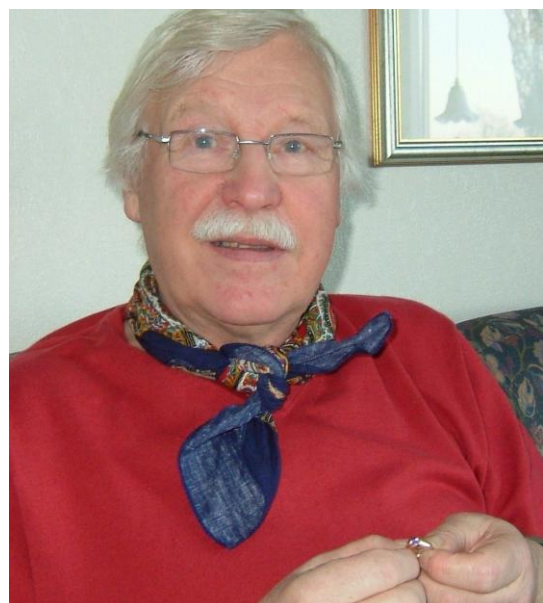
ble til en spiss krok som måtte sette seg fast dersom elgen hadde slukt ringen. Og slik ringen var ødelagt, tyder det på at Evelyn hadde revet den i stykker på en eller annen vierkvist den påskedagen hun hentet vier for å legge under bilhjulene. Hadde ringen vært hel, ville den trolig blitt med rundt i fordøyelsessystemet og kommet ut igjen. Hvordan elgen hadde fått i seg ringen vil vi aldri få svar på. Men igjen, det mest sannsynlige taler for at ringen hadde falt av – eller rettere sagt ”spratt av” og festet seg i andre vierkvister på nærstående trær. Kanskje var det et skudd (knopp) der, eller elgen trodde ringen var et skudd, beit av og slukte hele kvisttoppen. Når det skjedde, er vel i og for seg uinteressant. Det kunne ha skjedd straks etter at Nøstmo kjørte seg fast tre år tidligere, eller for den saks skyld tre dager før elgen ble skutt. Stedet elgen fikk sitt endelikt, ligger ca. 9 km fra plassen hvor familien kjørte seg fast.

Det er en utrolig historie. En rekke tilfeldigheter. Hvorfor skulle en elg bite av nettopp den vierkvisten? Hvorfor i all verden skulle det være nettopp den elgen som jaktlaget til Nøstmo felte? Hvorfor ble akkurat de slakterestene plukket ut? Og hvorfor valgte Asbjørn nettopp den bøtta?

Ja, det ble oppstand i Sjøvegen i Malvik den oktoberkvelden i 1996, og i de nærmeste ukene. Og hvem kan vel holde på en slik ”historie”? Heldigvis delte familien Nøstmo denne merkverdigheten med oss alle, og snart gikk dette ”underet” som førstesideoppslag over hele verden. Faktisk ble historien mer omtalt i utenlandsk presse enn i Norge, og etter hvert som dagene og ukene lakket mot jul, mottok Asbjørn stadige bevis på dette i form av kjente og ukjente som klippet ut ”historien” og tilsendte ham, blant annet fra Australia, Indonesia, Hawaii, Amerika, Midt-Østen og Sør-Afrika. Og selvfølgelig kom det brev som kunne forklare hendelsen gjennom å vise til makter som står over oss dødelige. Det kom skriftlig tilbud til Evelyn fra Ripley, om å kjøpe ringen. Ripley er et internasjonalt museum for utroligheter / rariteter med mottoet: ”*believe it or not*”, med hovedkontor i Florida i USA.

Etter hvert som historien ble en vandrehistorie – verden over, ble den som nevnt innledningsvis *fra fjær til høns*. Så til slutt ble det selvfølgelig en mer og mer kostbar gifting, mistet for tjue, tredve år siden – og at Asbjørn skjøt en elg - mange, for ikke å si flere mil unna - som ringen datt ut av når han slaktet den der og da. Og det gjør i og for seg ikke noe at historien ”vokser litt” – den er likevel så unik at den tåler det. Fortsatt vil det være folk som ikke vil tro på denne historien. ”*Nok med dem*”, sier nå bare jeg. Og Asbjørn parkerte skeptikerne temmelig godt med sin selvironi. For da han ble intervjuet av utenlandsk presse, blant annet direkte på radio fra Australia, var han i grunn og bunn mer engstelig for at han ikke skulle klare å gjøre seg forstått

språkmessig, det var tross alt over 50 år siden han forsøkte seg på noen engelske gloser på skolen, og siden hadde det vel blitt så som så med engelsken. Men en setning hadde han lært seg utenat på forhånd, nemlig: ”*It is true, I am credible, even if I am a politician*”. Asbjørn Nøstmo var ikke ordfører i Malvik kommune for ingenting.

(Tekst på jaktlagbildet)

Foto: Mette Tidemann, Meråkerposten